

ABONAMENTUL:

un an . 28.— Cor.
 jumătate an 14.— "
 3 luni . . . 7.— "
 10 lună . . . 2.40 "
 Pentru România și
 străinătate:
 un an . 40.— franci.
 Telefon
 în oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

† Virgil Onițiu.

Arad, 22 Octomvrie 1915.

Războiul înfricoșat îi nimicește crengile
 cele mai verzi, cele mai puternice, nădejdea
 torului. Din văile încântătorului Ardeal, de
 gă apele întunecate ale Timocului, de pe
 jurile de Dumnezeu binecuvântate ale Ba-
 babei floarea neamului nostru e ridicată și
 aruncată în flăcările mistuitoare ale incen-
 dului, în care arde lumea și se svârcolesc
 poarele. Brațele tari, de cari ne răzimăm,
 distovesc în lupte, inteligențele conducă-
 re spre lumina fericitoare se sting și mor
 pe rând lăsând îngrozitor gol în urma
 . Și par'că nu ajunge războiul. Moartea
 repede și asupra cuiburilor noastre ascunse
 ferite de grozăvia focului mondial și ne ră-
 ste din ele bărbații cei mai inimoși, cei mai
 finiși. Abia câteva săptămâni s'au scurs
 la stingerea vieții de cea mai frumoasă pildă
 marelui preot român Ion Micu Moldovanu
 azi ne sguduie știrea înfricoșătoare despre
 partea repentină a lui *Virgil Onițiu*, direc-
 torul liceului român din Brașov.

Virgil Onițiu e mort. Abia în preajma ani-
 50 de viață, s'a stins deci dintre toți cel
 ai vrednic director al marelui gimnaziu ro-
 mân din Brașov, fala mitropoliei Românilor
 ortodoksi din Ungaria și Transilvania. Săr-
 an liceu român. Tu împărtășești soarta
 neamului nostru, ai stat în fruntea culturii
 noastre, azi stai în fruntea jertfelor lui, ai dat tri-
 butul tău de sânge patriei, ai dat pe Alexandru

Bogdan și pe Vasile Micula și iată azi Ți se
 cere jertfa cea mai mare, viața scumpului tău
 director.

Virgil Onițiu are să rămână pentru toate
 vremurile acela, care a trecut marele liceu
 român din Brașov prin cele mai iminente pri-
 mejdii ale prefacerii dintr'o școală modestă
 a lui Ioan Popazu într'un institut ocrotit de
 legile statului, care prin istețimea conducă-
 torilor aceluși institut de cultură româncască
 a fost silit să recunoască dreptul lui la exi-
 stență. Creiat la 1861 în umbra ocrotitoare
 a absolutismului prin străduința înflăcărată a
 marelui Andreiu și cu ajutorul luminatului
 protopop Ioan Popazu al Brașovului, după
 anii 1885 gimnaziul din Brașov a ajuns să
 lupte cu legile făcute în statul nostru pentru
 regularea școalelor medii și a trebuit să se
 conformeze dispozițiilor icir-colea foarte ri-
 guroase ale acelor legi. Se cereau profesori
 cu diplome de stat, se cerea plățirea profes-
 orilor în conformitate cu exigența vremilor
 și asemenea celor dela stat, se cerea comple-
 țarea la numărul prezent a profesorilor.
 Renta, ce în temeiul unor drepturi istorice o
 primea liceul brașovean dela statul român
 politica șovinistă a baronului Bánffy. Pen-
 sia profesorilor, a văduvelor și orfanilor lor
 ajunsese la pragul unei regulări noi, care
 cerea iarăș jertfe enorme și în Brașov — cer-
 turi pentru locurile din Eforie și pentru pre-
 ședinția ei.

Și din toate acestea greutate enorme li-
 ceul român din Brașov a ieșit sănătos și tea-
 făr. Azi profesorii au lefuri și bani de cvartir,
 ca cei dela stat, azi catedrele sunt complete,
 renta statului-român asigurată, profesorii

toți la fondul de penzie al statului, ocrotiți ei,
 văduvele și orfanii lor. Și toate acestea s'au
 făcut fără să fie știrbit caracterul prin emi-
 nență româncască al liceului și fără cea mai
 mică vătămare a autonomiei bisericeii noastre,
 care dispune în cadrele sale de supraveghe-
 rea acestor mari școale dela Brașov.

Că toate acestea au fost posibile, meritul
 de frunte îl are directorul Virgil Onițiu. De-o
 liniște clasică în temperament, ager fără seamă
 a înțelege simburile hotărâtor al ori-
 cărei situațiuni, român incapabil de transac-
 ționi pe contul caracterului național al insti-
 tutului său, cinstea întrupată în toate agen-
 dele sale, directorul Virgil Onițiu a știut să
 treacă peste toate greutatețile și nevoile vre-
 milor și a făcut din liceul brașovean cel mai
 de frunte far de lumină pentru neamul ro-
 mâncască din Transilvania și Țara-Ungu-
 rească. Acesta este bărbatul, despre care
 vr'un nou mare poet cu drept cuvânt ar
 putea să-și înceapă oda scriind: integer vitae
 scelerisque purus.

Vor veni croniciștii și fără îndoială îl vor așeza
 în rândul acelor, cari au dreptul să pretindă
 dela neamul lor monumentul aere perennius.
 Și până atunci Masa studenților, creațiunea
 exclusivă a lui Virgil Onițiu, minunatul inter-
 nat român din Brașov, lăudat chiar acum de
 curând în aceste coloane, rămân mărturii de
 inima miloasă și gândul umanitar al scumpu-
 lui nostru mort. Și dacă scrierile lui beletri-
 stice n'au sguduit lumea românească prin
 emoțiuni artistice, din fiecare rând, din fiecare
 cuvânt al acestor scrieri Ți se desprinde o
 nemărginită iubire de neam, o dragoste fără

In parc.

Sub vasta necropolă a cerului de-amiază,
 E un alcov, azi, parcul, în care mâni brutale
 Au săvârșit o crimă, — și sângele pătează
 Hermina somptuoasei mantii pontificale.

Fântâna săritoare veghiază împăcată,
 În agonia gravă a trunzelor ce cad;
 O bancă solitară lipită de un brad
 Așteaptă să-i sosească amantul de-altădată...

Plângând lângă bazinuri de marmoră, ciprese
 Ca niște 'ndoliate și palide femei,
 Își profilează trupul și formele alese.

Dă-mi ochii-acum, și mâna, sub destrunzitul tei,
 Ca 'n ceasurile sfinte de ieri, — și să nu-ți pese
 Că-și sângerează toamna piciorul prin alei...

I. Broșu.

Bătălia dela Loos.

— Teatrul de războiu occidental. —

Au pornit ca o furtună.

Mai întâiu sburau granatele, desrădăcinând
 copacii din marginea șoscelor, pătrunzând în
 sate, cariere, ferme, pe unde săptămâni nu mai
 răsunase vre-un foc de armă. Pretutindeni pă-
 râia. Stâlpi de fum se ridicau pretutindeni pe
 câmpii în cari nu se zărea ființă omenească,
 nori de șrapnele pluteau pe cer, foc ieșea din
 acoperișuri în pivnițe se ghemuiau femei și
 copiii ce plângeau, răniți, pe cari medicii îi
 bandajau. Deasupra tranșelor plutea dease-
 menea fum. Tranșeele de acces stău sub o fur-
 tună de proiectile. Un rănit, care primise di-
 mineața un glonte de granată a rămas împreu-
 nă cu alți răniți până seara într'o tranșee de
 acces, atât de groaznic era focul și atât de
 răsturnată era tranșeea. În ajun fusese ciuruită
 de proiectile, noaptea pionerii o dresară intru-
 câtva, iar dimineața la 11 era iarăș infundată:
 această tranșee era, nota bene, lungă de doi
 kilometri Și toți trebuiau să se strecoare pe
 aici, aducătorii de ordine, rezervele, răniții și
 telefonistii. Aceasta nu era decât una din su-
 tele de tranșee de acces. Poate începeți a vă
 da seama, de violența luptei.

Nu mai sunt timpurile trecute când coman-

dantul suprem privea de pe o colină la lupta
 ce se desfășoară la picioarele sale.

Nu se vede nimic: explozări de granate,
 nori de șrapnele câte o casă furagândă, câte
 un copac prăbușindu-se, câte un aviator în
 văzduh, scâlpirea de metal, țîșnind din pământ
 (focul gurilor de tun.) Intreg tabloul luptei se
 împarte din cauza întinderii frontului în amă-
 nunte deconcertante și complicate, în episoade
 acțiuni și catastrofe izolate. Fiecare grup, re-
 giment, companie sau secție, luptă separat și
 adesea e chiar imposibil a se menține legatură
 cu regimentul sau cu grupurile vecine.

La nord de canalul La Bassée au avut în
 cea mai mare parte loc atacuri și lupte de
 tranșee mai mult sau mai puțin lămurite. Deo-
 dată se ivesc Englezi, Scoțieni, Indieni, apro-
 piindu-se în linie de tiraliori, în pâlcuiri, grupe
 și izolați. Cu cât se apropie, cu atât se împuți-
 nează — gloantele sunt iuți — și la urmă nu
 mai rămân decât câțiva care și ei cad.

Iată că năvălește și a doua linie de atac.
 Sunt cu deosebire regimente tinere — am vor-
 bit cu o mulțime, băieți tineri de 19 ani, cari
 erau numai de trei zile în tranșee, cari înain-
 tau în rânduri dese și cădeau ca spicele
 sub seceră. Puțini atingeau obstacolele. Pe unii
 îi cuprindea panica, se năpusteau în masse
 dese înapoi, secerăți de mitraliere. La Fromel-
 les, Aubers, Posthubert și Givency (aproape

Numărul poporal pe 1/2, 2 coraone

seamă pentru slova românească, pentru trecutul românesc, pentru viitorul acestui neam atât de nobil și atât de oropsit. Virgil Onițiu 15 ani de zile a condus liceul românesc din Brașov cu o rară înțelegere, dar suntem cu desăvârșire siguri, că istoria neamului nostru va trece prin sita uitării această vrednicie a mortului, ci la Români din generație în generație are să rămână memoria lui Virgil Onițiu ca nemuritor și viu îndemn la omenie, la milă creștinească, la credință românească.

Simțim adânc durerea, că am pierdut o comoară atât de mare și oricât ne svârcolim, nu putem afla îndemmuri mângâierii, ci cu amară resemnare iarăș și iarăș ne întrebăm: De ce blestem e urmărit acest popor?

— Virgil Onițiu — dormi în pace!

Macedonia.

Arad, 22 Octomvrie 1915.

Ceeace am accentuat de atâtea-ori, se adeverește din zi în zi. Cataclismul european a fost provocat de antagonismul de ordin comercial, ce exista între Anglia și Germania. Anglia își avea terenul exportului și importului deja în secolul XVI-lea. Germania a început să introducă politica de colonie la stăruința lui Bismarck și tot de atunci imperiul german a simțit necesitatea de a pune stavilă domniei integrale a Angliei pe mare. Antagonismul comercial dintre cele două mari imperii ar fi dus cu siguranță la un desimpărț ar fi fost în curată călăuză, mari Anglia, deși prietenă Rusiei și Franței, n'a fost încredințată că la un eventual conflict între dânsa și Germania, aceste două mari puteri i-ar fi secondat. Franța avea interese diametral opuse în Africa, în Tunis, Maroc și Algeria, în Asia, în China, iar Rusia își avea interesele de susținut în Persia, Afganistan și Mandșuria. Când cu izbucnirea conflictului din Maroc, luam la siguranță că Anglia se va încinge în război cu Germania pentru

Franța, iar rezolvându-se conflictul cu rușinoasa surghiunire a ministrului francez din partea împăratului Wilhelm, s'a iscat unul nou, mai periculos în consecințe: diferendul ruso-japonez și german pentru Mandșuria. Anglia stătea și atunci gata de război. Dar diferendul s'a aplanat cu vizita lordului Haldane la Berlin și cu întrevăderea pe bordul unui jacht imperial între țarul Rusiei și împăratul Germaniei. „Conflictul tăcut” a fost însă numai jăratec sub cenușe, căruia i-a ajuns un vânt din Balcani, ca întreaga Europă feudală să se amestece în flacări. Când cu suirea pe tronul Albaniei a principelui de Wied, armata rusească se pregătea deja, ca să năvălească în monarhie. Diplomația înțelegerei simțind pericolul, ce zăcea într-o eventuală tendință de cucerire în Balcani a imperiului habsburgic, protestă și muncea energetic ca să zădărnicească planul puterilor centrale, de a-și asigura egemonia comercială în Balcani, gonind definitiv pe Sârbi de lângă Adriatică. Planul puterilor centrale era firesc, pentru că apăra siguranța comerțului austro-german dela Rin și până la Marea de Marmara și mai departe, prin trenul german din Bagdad, în Africa apuseană. După expirarea contractului dintre statul otoman și guvernul german în chestiunea trenului din Anatolia-Bagdad și ajungerea acestuia în mâinile capitaliștilor francezi și englezi, Germanii au început să se gândească serios la problema orientală, care pentru dânsii însemna una principală. Convenția militară dintre România, Bulgaria și puterile centrale dovedește în deajuns că politicianis- între Anglia și Germania. Germania țara Dardanele și navigația liberă pe oceane, ar fi fost încercuită și cum capitalul german în 92% este așezat în politică colonială, se pot înțelege eforturile uriașe ce le adusesese Germania pentru a-și putea apăra nu numai prestigiul militar, ci și exigențele mercantile. „Drang nach Osten”, aceasta nu a fost numai lozincă contelui von Westarp, președintele conservatorilor, ci un principiu categoric de

guvernare al întreg elementului german. Numai astfel putem înțelege că Germania a secondat cu atâta tărie anectării Bosniei din partea monarhiei și a contribuit prin tratatul dela București la emanciparea Bulgariei de sub influința panslavistă, oprind armata sârbească prin un strasnic demarș de-a fărâmița și mai tare pământul bulgăresc. În contra protestărei Germaniei și a monarhiei, Macedonia a fost însă în parte dată Serbiei, iar în parte și una nu însemnată, s'a dat Greciei. Tratatul dela București a spulberat prin un mare speranțe și a provocat reacțiunea urdă de popor. Pe de-o parte a deschis noi căi către mare prin Dedeagaci Bulgariei, Bulgarii au fost prin urmare scutiți de jugul Dardanelor și dintr'odată, din porturile stângace ale Mărei-Negre au ajuns în proprietatea unor conjuncturi comerciale cu Europa Grecia, posedând Salonicul, traficul maritim i s'a mărit și i s'a întărit. Serbia s'a făcut stăpâna unui mare teritor, poate cel mai bogat în pământ roditor, și prin linia Niș-Salonic și-a asigurat traficul pentru totdeauna, ca până la tratatul din București, se desbătea prin intermedierea monarhiei și prin Pruhovo-România.

Dar pentru cunoașterea mai amănunțită a cauzei, trebuie să reproducem o tabelă statistică a profesorului universitar din Atena Dr. Cleonthes Nicolaidis, care reprezintă interesele grecești, prin urmare nu acoperă totul părerea panbulgarilor.

În Macedonia istorică dela munții Bdin până la Monastir și dela Salonic până la Nevrokop, (linia etnografică grecească) cuceririi se împart astfel:

Greci	594.500 locuitori
Turci	321.000 ”
Slavi (Sârbi, Bulgari)	126.500 ”
Evrei	79.400 ”
Cutovlahi (Români)	37.900 ”
Ruși	3.500 ”
	1.162.800 locuitori

În linia etnografică slavă (dela la Achrin până la Pantalia (Cüstendil) și până la mânăstirea Rylo sunt:

de La Bassée) lupta a devenit de o violență extremă. Tranșeele erau transformate de proiectile, în adevărate vâlcele așa încât primele au trebuit să fie evacuate. Englezii au răzbit, până ce focul nostru i-a oprit în loc. Ei stăteau ca într'un sac. Ei erau acum închiși de un cerc de foc, care intercepta drumul oricărei rezerve. Vitejii noștri își fac drumul cu granate. Cercul devine din ce în ce mai strâmt.

Lupta nimicitoare, ține zece, douăsprezece, douăzeci de ore, la urmă companiile engleze înconjurate din toate părțile au trebuit să se predea. Au epuizat munițiile. Ei fac semn cu puștile și cu șepcile ridică mâinile, Germanii le strigă: „Ieșiți afară!” Sunt prinși. Trebuie străbătut în pas alergător cercul de foc al artileriei engleze: Jos, sus, înainte. În sfârșit sunt atât ei, cât și oamenii care-i escortează în siguranță.

Așa a mers în acest sector dela Souchez până la sud de Arras, ceasuri, zile dearândul. Linia frontului se avântă înainte, dă înapoi, se schimbă continuu, e străpunsă, răsturnată, sângele curge, oamenii cad, la ei, la noi. Granatele grele fac goluri mari în zidurile de Francezi cari atacă ei sunt făcuți bucăți, sfâșiati cu sutele. Ce e omul? Omul nu e nimic. Nu putem pricepe cum soarele nu se înegrește pe cer și cum stelele nu se sting. Mulți ani mai târziu vor suspina încă popoarele pentru această aberație.

Mai confuz e încă tabloul luptelor din sectorul Loos.

Am întâlnit un căpitan reintors dela reduta Hohenzollern des pomenită, jos era acoperit

de pământ, sus de praf și noroi. Epoleții lui erau jumătate rupti. Părul încăruntise, avea o barbă de trei zile, iar pe obraz brazde adânci. Era răgușit și nu-i era ușor să vorbească cu înțeles. Am vorbit și cu alți luptători din această regiune. La marginile arcului ce-l formează Loos, tranșeele rezistau.

Valurile de gaz nu-și făceau aci efectul deplin, ci sburau în parte deasupra tranșeele și când Englezii s'au apropiat, un foc ucigător i-a primit. Un batalion de atac s'a adăpostit într'un șanț natural. Obuzele noastre au început să tragă așa fel încât bucăți de carne și membre sburau afară. Englezii au fugit înapoi și au căzut în focul mitralierelor noastre. E îngrozitor cum granatele grele bombardau cetele dușmane. Ceva mai la sud lucrul a devenit mai greu. Valurile de gaz și zidurile de fum erau ca niște nori groși. Soldații noștri erau la post. Împușcau ca nebunii în zidul de fum, după care avea să înainteze dușmanul. Numai un singur ofiter a apărut cu sabia trasă și a căzut în aceea clipă. Celelalte tranșee nu mai putea fi menținute, oamenii noștri erau parte acoperiți de pământ, iar tranșeele desfundate. Într'un sector o mitralieră fusese asvârlită de o granată în tranșee. Câțiva băieți viteji au așezat-o pe meterezul tranșeei și au început să tragă fără adăpost. Din dreapta vin Englezii! Unde? Sunt ai noștri! Nu, zău, sunt Englezi, sunt aproape, la zece pași se poate abia distinge în nori uniforme lor. Așa a fost la Loos. Deodată ne pomenim în tranșee cu un tânăr englez neînarmat. Un transfug. Nimeni nu știa de unde vine, nimeni nu se interesa de el. Erau

alte locuri cari reclamau atenția. Într'un șanț ofiteri rupti din trupă au stat o zi întregă în mijlocul trupelor engleze. Ei zidiseră aș postul cu saci de nisip și nimeni nu-i observa.

La urmă, Englezii au fost scoși afară. Ofiterii aceștia au povestit lucruri grozave. Știu dacă lucrurile povestite de dânsii n'au juns diformate și exagerate până la mine. Ei povestit că Englezii omorau răniții noștri. Tot sunt posibile în acest război. Mai la sud tranșeele au trebuit să fie evacuate din cauza varurilor de gaz. Englezii înaintau din urmă. Au avut loc lupte îngrozitoare și sângeroase pe tru cariere, ferme și sate. Într'un loc s'a ivit noasteptate o companie engleză, deodată o mitralieră mătură drumul. Un ofiter străns teva trupe și peste cadavre și sânge înaint Mitraliera tăcu. Adesea era greu de spus, cine avea în flanc sau în spate: un prieten sau un dușman. Și srapnelele explodau, ori cotro îți întorceai privirea. Aceasta a durat zile dearândul. Apoi lupta a devenit mai delusită și mai clară și Englezii au început să respinși din punct de sprijin în punct de sprijin. Au pierdut reduta Hohenzollern, cariera înălțimea 70 și lupta a continuat.

Noaptea planează de jur împrejur pe tineri, și întregul orizont e străbătut de bombe în toate culorile, de fulgere și scânteiază focul gurilor de tun.

Lupta dela Loos s'a sfârșit. Lupta dela Loos începe.

(Berl. Tagbl.)

Bernhard Kellermar

Lista manualelor școlare

pe anul 1915/1916 pentru școlile populare aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și recvizitelor școlare.

De vânzare la **Librăria Concordia, Arad str. Deák-Ferenc 20.**

Nicolae Crișmariu: Istorie biblice ed. IV. 0:45	Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chimie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913 0:50
N. Crișmariu: Istorie bisericești ed. II. 0:40	T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II. 1:60
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II. 0:40	Petru Hădan: Abecedar »Soarele« pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunii 0:50
Petru Barbu: Istorie religioasă morale I-a Carte de religieune 0:30	Petru Hădan: Călăuza la folosirea abecedarului »Soarele« 0:50
Petru Barbu: Istorie biblice II-a Carte de religieune ed. XIII. 1913 0:30	Literile mobile 2:50
Petru Barbu: Istorie Bisericești III-a Carte de religieune ed. IX. 1914 0:30	Tăbliță la abecedar 0:20
Petru Barbu: Catechism IV-a Carte de religieune ed. IV. 1914 0:40	Tabele de cetire românești la abecedarul lui Iosif Moldovan și soții 6—
Petru Popa: Istorie biblice ed. II. 0:45	Aviz școlar. — Iskolaí értesítô 0:30
Traian Vătan: Istorie biblice pentru ucenici ed. III. 0:30	Caete (I bele, scrisori) pentru aligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput 100 bucăți 1:60
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe 0:70	Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à 0:08
David Voniga: Micul catechism ed. I. 0:24	Ceruze (creoane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 fileri și 1:10
David Voniga: Istorie biblice ed. II. 0:50	Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și Condeie (penițe de aluminium în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1—, 1:60, 1:80. 2:40
Silviu Bichicean: Rugăciuni 0:10	Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ 2:40
Rugăciunile școlarelor și cântări bisericești pentru școlile popor. rom. 0:50	Tăblițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor. 5—
Iosif Moldovan și soții: Abecedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c. 0:40	Gumă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50, 0:80
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912 0:40	Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 fil. 1:20
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c. 0:60	Propise (corecte de examen 100 bucăți) 1:30
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914 0:60	Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi 8—
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910 1:00	
Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min. 105836/1914 0:50	
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min. 105836/1908 0:50	
I. Groșorean: Gramatica română ed. III. 0:50	
Iuliu Vuia: Abecedar rom. metoda Gabel ed. VII. 0:40	
Iuliu Vuia: Abecedar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912 0:40	
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912 0:40	
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912 0:50	
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912 0:60	
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912 1:20	
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913 0:60	
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel 0:80	
Iuliu Vuia: Carte de învățură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare 1:50	
I. Vancu: Exerciții intuitive 0:50	
Iuliu Vuia: Curs practic de I. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380/1912 0:50	
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912 0:50	
Szabó-Dirlea: Curs practic I. magh. partea I. ed. I. aprob. min. Nr. 99941/1909 0:50	
Szabó-Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909 0:60	
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II—IV ed. IX aprob. min. 74731/1914 0:60	
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5—6 îndreptată Nr. 104755/1913 0:60	
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III—IV. ediția VIII. Nr. 97819/1912 0:60	
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913 0:50	
R. Vuia: Curs practic din istoria naturală ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913 0:60	
Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912 0:60	

Cărți literare, populare, de rugăciuni etc.

Cantorul bisericesc sau cuprinsul Vecerniei, Utreniei și Liturgiei pe opt glasuri împreună cu rânduiala serviciului tuturor săbătorilor de peste întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bujigan. Prețul broșat Cor. 10. — Legat în pânză Cor. 12. — În piele. 14—
Mic Acaftist întru Mărirea lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru tot creștinul întristat și năcăjit Legată în negru aurit (13 × 9 cm.) 70 fil. și 1—
Acaftistul Preasfintel Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni. Legat Cor. 1:20 și 1:60. În pânză, aurit 1:75. În piele roșie 3:20. În piele neagră 3:80 și 5:20. În piele brună 5:20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Legată. 2—
Laudă lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru credincioșii de religieuna ortodoxă română. Legată în negru, aurită (11½ cm. × 8 cm. 1—
Noul testament al mântuitorului nostru Isus Hristos. Legat 0:50
Noul testament și Psalmii. Legat 0:70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni Legată 0:80
Carte de rugăciuni pentru tinerimea evlavioasă. de un prieten al copiilor. Legată Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești. Legată simplu 1 cor. în pânză 1:60
Carte de rugăciuni și cântări cu un adaus de cuvinte mângâietoare și îndemnuri morale scoase din Sf. Scriptură. Legată Carte de rugăciuni pentru folosul și mângâierea fie-cărui creștin. Intocmită de Iero. diaconul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia 2:50. Legată în piele 5—
Manual de cântări bisericești sau Octoiul mic. Legat Cor. 1.60, 2— în piele 3:20
Culegere de cântări bisericești. Legată 0:30
Epistolia Dlui Nostru Isus Hristos Legată à 20 și 0:30

Păscălie sau carte de zodiac așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și însoțită cu privire la mai multe cerințe 2—
Înțimioara adecă floarea poeziei naționale 0:60
Legende, balade și poezii 0:32
A. Cotruș. »Sărbătoarea Morții« (1914-1915) Versuri 1:50
Al. Ciura. »In războiu« Schițe 1—
Becescu Gh.—Silvan »In fața morții« Nuvele 1:50
Benardin de Saint-Pierre »Paul și Virginia« »Coliba indiană« 1—
N. Pora. »Intre viață și moarte« Nuvele 2—
Ioan Russu-Sirianu »Schițe și nuvele« inedite 1:50
A. Malor »Făt frumos« Poem dramatic în acte 2—
Guy de Maupassant »Inima noastră« Roman 2—
I. Zaharia »Sentimente-Pasiunii« (Patriotismul. Bunătatea. Răutatea. Măiștozitatea. Amiciția Disprețul Afinitatea sufletească Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Gelozia) 2 Cor. ed. de lux 2:50
I. C. Apostol »Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română« 0:60
Dr. B. Basiota, medic »Despre lungoare« (Febra tifoidă, Tiphus abdominalis) 0:20
Dr. B. Basiota, medic »Anemia« (Lipsa de sânge) o consultație medicală 0:30
Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății. Împodobit cu 315 chipuri și peste 800 pagini de Doctorul Vasilie Bianu. Prețul 15—
Aurel C. Popovici. »Naționalism sau democrație«. O critică a civilizațiunii moderne 2—
N. Iorga. »Cugetări« 2:50
» » Sate și preoți din Ardeal 2:50
» » Viața femeilor în trecutul românesc 1:75
Em Grigorowitza. »Chipuri și graiuri din Bucovina« 2:50
N. N. Beldiceanu. »Chipuri dela Mahala« 1:50
Radu Baltag »Feciorul« 1:50
M. Sadoveanu. »Amintirile Căprarului Gheorghita« 2—
M. Sadveanu. »O istorie de demult« 2—
M. Sadoveanu. »Apa morților« Roman 2—
» » »Bordeenii și alte povestiri« 2—
Ecaterina Pittis. »Poezii« 1:50
S. Mehedintzi. »Către noua generație« 1:50
Emilia Tailler. »Din tainele simfiriei. Nuvele și schițe 1:50
I. Slavici. »Povești« 1:50
Al. I. Odobescu. »Opere complete« în 3 volume. Prețul unui volum 1:50
C. Negruzzi. »Opere complete« Vol. I. Proză 1:50
C. Negruzzi. »Opere complete« Vol. II. Poezii 1:50
C. Negruzzi »Opere complete« Vol. III. Teatru 1:50
C. Negri. Versuri, proză, scrisori. Cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de E. Gârleanu 1:50
N. Nicolescu. C. Stamati, V. Cârlova Biblioteca scriitorilor români 1:50
Henry Murger. »Viață de Boem« 2—
Guy de Maupassant. »Povestiri alese« Traducere de M. Sadoveanu 2—
Tereza Stratilescu. Educația fizică, intelectuală și morală. Consfătuiri cu mamele și educatoarele fetelor de școlile secundare 2—
Marian-Simionescu-Rimniceanu. Propilee artistice. Articole, teoretice și date de seamă 2—
George Panu. Amintiri dela »Junimea« din Iași volumul I. Cor. 2— volumul II. 3—
Silvestru Moldovan. »Ardealul« I. Ținuturile de pe Olt 1:80
Silvestru Moldovan. »Ardealul« II. Ținuturile de pe Mureș —
G. I. Brăileanu. Spiritul critic în Cultura românească 2—
Victor Eftimiu. »Înșiră-te Mărgărite« Poem feeric în două părți (4. acte) 2—
A. Deesușanu, profesor universitar. Istoria limbii și literaturii române. Ed. II-a 4:50
Zaharie Bârsan. Impresii de teatru din Ardeal 1:50

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10—20— 30 fil., însă pentru cărțile trimise în chipul acesta (sub bandă +) librăria nu ia asupra sa nici o răspundere numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare. Cărțile de peste 1 kgr. se trimit ca pachete postale. Pentru astfel de pachet să se trimită suma de 80 fil. și cărțile se vor trimite franco.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**